

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **B. K.**,

w przedmiocie wyroku łącznego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 2 października 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 14 grudnia 2023 r.,

sygn. akt II K 27/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania.**

Paweł Kołodziejski

Igor Zgoliński

Marek Siwek

UZASADNIENIE

B. K. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Łęczycy z dnia 29 listopada 2016 r., sygn. II K 334/16, za przestępstwa z art. 35 ust. 1a i art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997

- r. o ochronie zwierząt, popełnione w okresie od 1 czerwca 2014 r. do 8 kwietnia 2016 r. na karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata - (k. 7, k. 29),
2. Sądu Rejonowego w Zgierzu z dnia 9 października 2019 r., sygn. II K 829/19, za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. popełnione w dniu 4 czerwca 2019 r., na karę 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie; wobec skazanego orzeczono również środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat (art. 42 § 2 k.k.) oraz świadczenie pieniężne w wysokości 5.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej; postanowieniem z dnia 16 czerwca 2021 r., sygn. II Ko 523/21, na podstawie art. 65 § 1 k.k., Sąd Rejonowy w Zgierzu zarządził wobec B. K. - w zamian za niewykonaną karę ograniczenia wolności - wykonanie 347 dni zastępczej kary pozbawienia wolności, postanowieniem z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. II Ko 1519/22 zarządzono wykonanie pozostałej do wykonania kary w postaci kary zastępczej 327 dni pozbawienia wolności; skazany karę tę miał wykonać w okresie od 22 stycznia 2023 r. do 15 grudnia 2023 r.; postanowieniem z dnia 21 marca 2023 r., sygn. VI Kow 215/23/el, Sąd Okręgowy w Łodzi udzielił skazanemu zezwolenia na odbycie reszty kary zastępczej 327 dni pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (k. 8, k. 18. k. 29 v, k. 42-43v),
3. Sądu Rejonowego w Grójcu z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. II K 242/22, za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., popełnione w dniu 7 października 2021 r., na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności; wobec skazanego orzeczono również środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (art. 42 § 3 k.k.) oraz świadczenia pieniężnego w wysokości 10.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej; skazany karę pozbawienia wolności odbył w całości w okresie od 25 sierpnia 2022 r. do 22 stycznia 2023 r. - (k. 8; k. 29v, k. 18);

4. Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 19 maja 2022 r., sygn. II K 481/22, (nakazowym) za przestępstwo z art. 244 k.k., popełnione w dniu 23 lutego 2022 r., na karę roku ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym; wobec skazanego orzeczono również środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat (art. 42 § 1a pkt 2 k.k.); skazany nie wykonał kary ograniczenia wolności - (k. 9, k. 29v).

Wyrokiem łącznym z dnia 14 grudnia 2023 r., sygn. II K 27/23, Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze, na podstawie art. 90 § 1 k.k., połączył orzeczone wobec B. K. środki karne opisane w wyrokach w sprawach: II K 242/22 i II K 481/22, wymierzając skazanemu łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 8 (pkt I); na podstawie art. 576 § 1 k.p.k., pozostawił do odrębnego wykonania pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach II K 242/22, II K 829/19 oraz II K 481/22 (pkt III); na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie pozostałych rozstrzygnięć zawartych w wyrokach składowych opisanych w części wstępnej wyroku łącznego (pkt II). Orzeczenie to - niezaskarżone przez żadną ze stron postępowania - uprawomocniło się w dniu 13 marca 2024 r.

Postanowieniem z dnia 25 marca 2024 r., sygn. II K 27/23, na podstawie art. 105 § 1 k.p.k., Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze sprostował oczywistą omyłkę w wyroku łącznym w jego części dyspozytywnej w ten sposób, że w pkt I w miejsce sformułowania „łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat” wpisał jako prawidłowe sformułowanie „łączny środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych” (k. 56). Na skutek zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego, postanowieniem z dnia 15 maja 2024 r., sygn. VI Kz 142/24, Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze uchylił zaskarżone postanowienie (k. 66-68, k. 74-74v).

Od powyższego wyroku kasację na niekorzyść skazanego złożył w trybie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, a mianowicie

art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 568a § 1 pkt 2 k.p.k., art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 88 in principio k.k. oraz art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022.2600) w zw. z art. 572 k.p.k. poprzez:

1. orzeczenie jako łącznego środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 8 w sytuacji, gdy jednym z podlegających łączeniu środków karnych tego samego rodzaju był orzeczone wobec skazanego wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. II K 242/22, środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio, co implikowało, w świetle dyspozycji art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 88 in principio k.k. konieczność orzeczenia wobec tego skazanego łącznego środka karnego - dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego korzystnego dla skazanego ograniczenia terminu trwania środka karnego,
2. dokonanie nieprawidłowej oceny prawomocnych wyroków skazujących wydanych wobec B. K. (i rozstrzygnięć z nimi związanych, zapadłych w toku postępowań wykonawczych) co do istnienia warunków umożliwiających orzeczenie w wyroku łącznym kary łącznej ograniczenia wolności, względnie kary pozbawienia wolności w kontekście możliwych do zastosowania przy orzekaniu kary łącznej - z zastosowaniem reguł intertemporalnych wskazanych w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 k.k. - przepisów prawa materialnego dotyczących kary łącznej, w szczególności art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r. oraz od 24 czerwca 2020 r. do 30 września 2023 r., co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego umorzenia w tym zakresie, w oparciu o przepis art. 572 k.p.k., postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja była oczywiście zasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Zaskarżony wyrok łączny zapadł bowiem z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą przepisów prawa wskazanych w zarzucie środka zaskarżenia.

Określając kształt łącznego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych poprzez połączenie dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczonego wobec B. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu z dnia 20 kwietnia 2022 r., II K 242/22 i zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 4, orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 19 maja 2022 r., II K 481/22, Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze jako łączny środek karny orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat. Tymczasem, stosownie do treści art. 90 § 2 k.k., w razie orzeczenia za zbiegające się przestępstwa pozbawienia praw publicznych, zakazów lub obowiązku tego samego rodzaju, sąd stosuje odpowiednio przepisy o karze łącznej. Nie dotyczy to orzekania o środkach pozbawionych terminowego charakteru, a zatem przepadku, podania wyroku do publicznej wiadomości, środków kompensacyjnych oraz świadczenia pieniężnego (zob. np. wyroki SN: z dnia 31 marca 2009 r., V KK 415/08, z dnia 14 czerwca 2018 r., III KK 252/18, z dnia 31 marca 2022 r., IV KK 15/22). Dopuszcza natomiast połączenie zakazów lub obowiązku tego samego rodzaju, a więc m.in. zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, które powinno odbywać się na podstawie stosownych przepisów o karze łącznej (unormowań odnoszących się do kary łącznej pozbawienia wolności zawartych w art. 85 – 88 k.k.). W przypadku, gdy przynajmniej jeden z łączonych środków karnych został orzeczony dożywotnio, zastosowanie winna zatem znaleźć zasada absorpcji (zob. np. P. Kozłowska – Kalisz [w:] M. Mozgawa (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany do art. 90 k.k., teza 7, LEX/el. 2024). Tak więc, gdy w jednym z orzeczeń zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych został orzeczony dożywotnio sąd orzekający w przedmiocie wyroku łącznego nie miał innej alternatywy, aniżeli orzeczenie łącznego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w takim właśnie wymiarze.

Obowiązek ten wynika z treści art. 88 k.k., określającego wyjątkowe zasady wymiaru kary łącznej w przypadku orzeczenia przynajmniej za jedno ze zbiegających się przestępstw kary dożywotniego pozbawienia wolności, która absorbuje wszystkie pozostałe kary i determinuje tym samym kształt kary łącznej (zob. wyrok SN z dnia 11 czerwca 2019 r., III KK 135/18). Łącząc zatem w ramach wyroku łącznego środki karne w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 4, orzekając - jako łączny środek karny zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 8 lat - sąd meriti dopuścił się obrazy prawa materialnego, a konkretnie art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 88 k.k. Uchybienie to miało charakter rażący i bez wątpienia zaważyło na treści wydanego rozstrzygnięcia, gdyż w sposób nieuprawniony doprowadziło do korzystnego dla skazanego ograniczenia terminu stosowanego wobec niego środka karnego.

Już zatem z tej przyczyny zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, gdyż stwierdzone uchybienie możliwe było do konwalidowania jedynie w toku ponownego rozpoznania sprawy.

Na marginesie należało podzielić trafność spostrzeżenia, że orzekając o łącznym środku karnym Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze zaniechał dokonania stosownych zaliczeń na poczet tego środka. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., sygn. I KZP 13/19, tożsame rodzajowo środki karne orzeczone w jednostkowych wyrokach, które mogą być łączone (art. 90 § 2 k.k.) do czasu ich prawomocnego połączenia w wyroku łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu według reguł przewidzianych w art. 43 § 2, 2a i 3 k.k. Okresy, w jakich środki te zostały odrębnie wykonane przed ich prawomocnym połączeniem w wyroku łącznym, należy wymienić jako zaliczone na poczet orzeczonego łącznego środka karnego (art. 577 k.p.k. w zw. z art. 90 § 2 k.k.).

Kolejnym powodem wydania wyroku kasatoryjnego było podzielenie trafności zarzutu 2 kasacji. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze nie przeprowadził bowiem należytej analizy wszystkich wyroków skazujących zapadłych wobec B. K. oraz powiązanych z nimi rozstrzygnięć zapadłych w toku postępowań wykonawczych co do istnienia warunków umożliwiających orzeczenie w wyroku łącznym kary łącznej

ograniczenia wolności, względnie pozbawienia wolności, w kontekście możliwych do zastosowania przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r. oraz od 24 czerwca 2020 r. do 30 września 2023 r. Zaniechanie zbadania kwestii intertemporalnych doprowadziło do niezasadnego umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w tym zakresie (art. 572 k.p.k.). Nie ulega wątpliwości, że kara łączna stanowi instytucję prawa karnego materialnego. Wyboru właściwych przepisów w sytuacji procedowania w przedmiocie łączenia w wyroku łącznym kar prawomocnie orzeczonych pod rządami różnych porządków prawnych należy zatem dokonywać z perspektywy reguły zdefiniowanej w art. 4 § 1 k.k., o ile brak jest przepisu o charakterze przejściowym, wyłączającym zastosowanie tego unormowania. Mając natomiast na uwadze dokonaną z dniem 1 października 2023 r. zmianę normatywną w zakresie przepisów dotyczących kary łącznej stwierdzić należy, że obowiązkiem sądu meriti było ustalenie zastosowania właściwych przepisów międzyczasowych, które powinny znaleźć zastosowanie do wyrokowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu dotychczasowym (a więc obowiązującym do dnia 30 września 2023 r.), stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie powyższej ustawy. Natomiast stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy, przepisy rozdziału IX ustawy Kodeks karny w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych po dniu wejścia w życie ustawy (tj. od dnia 1 października 2023 r.). Skarżący wskazał słuszny kierunek wykładni powyższych przepisów przejściowych, posiłkując się analogiczną interpretacją przyjętą na gruncie art. 81 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19. Przepis powyższy odczytywać należy za mający w stosunku do art. 4 § 1 k.k. charakter przepisu wyjątkowego, a więc takiego, który modyfikując wymienioną regulację razem z nią współwyznacza treść normy prawnej (zob. postanowienie SN z dnia 13 października 2021, I KZP 2/21).

Uwzględniając daty uprawomocnienia się wyroków skazujących B. K. stwierdzić trzeba, że Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze zobowiązany był do zastosowania reguł wynikających z przepisów przejściowych, wskazanych w ustawie nowelizacyjnej z dnia 7 lipca 2022 r. i uczynienia podstawą rozstrzygnięć w tym zakresie przepisów prawa materialnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r. Analizując względność stosowanych przepisów o karze łącznej w rozumieniu art. 4 § 1 k.p.k. zobligowany był również zbadać, czy podstawą rozstrzygnięć w tej materii winny być przepisy prawa materialnego w brzmieniu obowiązującym przed lub od 24 czerwca 2020 r. (wyrok Sądu Rejonowego w Zgierzu, II K 829/19 uprawomocnił się w dniu 23 października 2019 r., wyrok Sądu Rejonowego w Grójcu, II K 242/22 - w dniu 14 czerwca 2022 r., zaś wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze, II K 481/22 - w dniu 18 czerwca 2022 r - k. 8-9). Tymczasem sąd meriti zastosował przepisy o karze łącznej w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania, co było sprzeczne z powołanym przepisem przejściowym, tj. art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Jak wynika z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku łączeniu nie podlegają: kara pozbawienia wolności orzeczona w sprawie II K 242/22 Sądu Rejonowego w Grójcu z karami ograniczenia wolności orzeczonymi w sprawach: II K 829/19 i II K 481/22. Kara ta bowiem została wykonana w całości. Daty popełnienia przestępstw i wydania wyroków w sprawach II K 242/22 i II K 829/19 oraz II K 481/22 nie kwalifikują ponadto do połączenia orzeczonych kar. Kara ograniczenia wolności orzeczona w sprawie II K 481/22 Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze nie podlegała z powyżej powołanych względów łączeniu z żadnymi karami orzeczonymi w pozostałych dwóch wyrokach. Wnioskowanie to obarczone było wadliwością z racji tego, że na podstawie art. 85 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. możliwym było ustalenie realnego zbiegu przestępstw. Zbieg taki wyznaczał bowiem wyrok Sądu Rejonowego Grójcu z dnia 20 kwietnia 2022 r., II K 242/22, na mocy którego orzeczono wobec B. K. karę 5 miesięcy pozbawienia wolności (oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio). Z uwagi na to, że przed datą wydania tego wyroku, tj. w dniu 22 lutego 2022 r. B. K. dopuścił się przestępstwa z art. 244 k.k., przypisanego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia

19 maja 2022 r., II K 481/22, za które orzeczono karę roku ograniczenia wolności oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 4 prawidłowe było uznanie, że przypisane wyżej opisanymi wyrokami przestępstwa pozostają w zbiegu realnym, a wymierzone kary oraz środki karne podlegają łączeniu, co uzasadniało objęcie tych kar i środków karnych węzłem kary łącznej. Powyższe ustalenie w zakresie możliwej do orzeczenia kary łącznej i łącznego środka karnego należało następnie rozważyć w aspekcie intertemporalnym, na tle przepisów prawa materialnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. O ile bowiem, w świetle art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r. nie było możliwe połączenie węzłem kary łącznej kary 5 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie II K 242/22, to możliwość taka istniała co do połączenia kar ograniczenia wolności oraz środków karnych orzeczonych w sprawach II K 829/19 i II K 481/22. Takie połączenie jawiło się zasadne z punktu widzenia interesu procesowego skazanego (art. 4 § 1 k.k.).

W świetle przepisów art. 85 § 1 k.k. oraz art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r. podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu w całości lub w części kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Kara łączna powstaje zatem z połączenia kar tego samego rodzaju, albo kar różnych, ale podlegających łączeniu w oparciu o wskazane w ustawie Kodeks karny uregulowania (np. art. 87 k.k.). przy czym musi mieć przymiot kary wymierzonej i podlegającej wykonaniu. Przez pojęcie kary wymierzonej należy natomiast rozumieć karę, którą zastosował sąd w wyroku skazującym. Zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie podkreśla się, iż do tej kategorii nie należą kary zastępcze (zob. np. wyroki SN z dnia 9 stycznia 2019 r., V KK 499/18, z dnia 3 czerwca 2020 r., V KK 119/20). Zatem stosując powyższe regulacje w dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze możliwe było połączenie w ramach kary łącznej ograniczenia wolności kary 2 lat ograniczenia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Zgierzu z dnia 9 października 2019 r., II K 829/19 oraz kary roku ograniczenia wolności, orzeczonej wobec wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 19 maja 2022 r., II K 481/22. W tym czasie bowiem skazany wykonywał pierwszą z kar (jako karę zastępczą

pozbawienia wolności w warunkach dozoru elektronicznego), natomiast druga z nich miała przymiot kary podlegającej wykonaniu w rozumieniu art. 85 § 2 k.k. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2023 r., III KK 636/22, z dnia 15 lipca 2020 r., IV KK 719/18).

Powyższe obrazuje zatem, że zaniechanie odpowiednio pogłębionej analizy wszystkich wyroków skazujących i rozstrzygnięć z nimi związanych, zapadłych w toku postępowań wykonawczych co do istnienia warunków umożliwiających orzeczenie w wyroku łącznym kary łącznej ograniczenia wolności, względnie kary pozbawienia wolności, skutkowało niezasadnym zastosowaniem art. 572 k.p.k. Z tych względów konieczna okazała się ponowna weryfikacja tych wszystkich okoliczności. Należy przy tym mieć na uwadze proces wykonywania poszczególnych orzeczeń, który determinuje obowiązek zbadania w trakcie ponownego postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego czy możliwe jest orzeczenie wobec skazanego kary łącznej w oparciu o przepisy prawa materialnego w brzmieniu obowiązującym od 24 czerwca 2020 r. do 30 września 2023 r. Zgodnie z art. 85 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną, biorąc za podstawę kary z osobna wymierzone za zbiegające się przestępstwa. Tym samym podstawą do wymierzenia kary łącznej są kary tego samego rodzaju albo kary różne, jednakże podlegające łączeniu w rozumieniu przepisów o karze łącznej. Podkreślić przy tym trzeba, że obecnie nie ma znaczenia, czy kary wymierzone za przestępstwa pozostające w zbiegu podlegają wykonaniu, czy też nie. Można zatem połączyć ze sobą kary jednorodnjowe, których wykonanie zostało odroczone, a także takie kary, w stosunku do których zawieszone zostało postępowanie wykonawcze albo wstrzymano ich wykonanie, a nawet, jak stanowi przepis art. 91a k.k., można połączyć ze sobą kary w całości lub części wykonane (zob. uchwała składu 7 Sędziów SN z dnia 9 czerwca 2006 r., I KZP 11/06, wyrok SN z dnia 24 maja 2013 r., I KK 111/13).

Badając ponownie warunki wydania wyroku łącznego Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze obowiązany będzie do rozważenia możliwości orzeczenia, stosownie do treści art. 87 § 1 k.k., kary łącznej obejmującej karę 5 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną w sprawie Sądu Rejonowego w Grójcu, II K 242/22 oraz karę roku ograniczenia wolności, orzeczoną w sprawie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze, II K 481/22. W niniejszej sprawie realny zbieg przestępstw, o którym mowa w art. 85 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., wyznaczany jest bowiem przez pierwszy z powyższych wyroków i obejmuje czyn przypisany w drugim orzeczeniu. W tej sytuacji, z uwagi na spełnienie pozostałych warunków określonych w art. 85 § 1 k.k. (w postaci istnienia w sprawach II K 242/22 i II K 481/22 kar podlegających łączeniu), konieczne jest nadal wydanie rozstrzygnięcia merytorycznego w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Przepis art. 87 § 1 k.k. w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności wyrokiem TK z dnia 11 czerwca 2019 r. (P 20/17) został uznany za niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji RP. W powyższym zakresie utracił moc z dniem 18 czerwca 2019 r. Konsekwencją tego orzeczenia jest brak obligatoryjności w łączeniu w karę łączną pozbawienia wolności zbiegających się kar pozbawienia i ograniczenia wolności. Sąd nie jest już zobligowany z mocy prawa dokonywać automatycznej zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności i wymierzyć karę łączną pozbawienia wolności (zob. wyrok SN z dnia 21 października 2021 r., sygn. V KK 322/20). Nie ulega zatem wątpliwości, iż obecnie nadal dopuszczalne jest łączenie kar pozbawienia wolności i kar ograniczenia wolności na podstawie art. 87 § 1 k.k., jednakże rozstrzygnięcie takie straciło cechę obligatoryjności, zaś w przypadku zastosowania takiego połączenia, karę łączną może stanowić jedynie kara pozbawienia wolności.

Przypomnieć też trzeba, że w ramach ustalonego w wyżej opisany sposób realnego zbiegu przestępstw istnieje konieczność orzeczenia o łącznym środku karnym w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, obejmującego środki karne orzeczone w sprawach o sygnaturach akt II K 242/22 oraz II K 481/22.

Jako oczywiście zasadny ocenić więc należało także zarzut, zgodnie z którym orzekając w przedmiocie wyroku łącznego Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze nie dokonał wnikliwej analizy prawomocnych wyroków skazujących B. K. , w tym w kontekście zmian legislacyjnych w czasie, co skutkowało rażąco i mającą istotny wpływ na treść wyroku łącznego obrazą art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r., poprzez zaniechanie ustalenia kar podlegających wykonaniu w rozumieniu art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. Ten stan rzeczy w konsekwencji doprowadził do zaniechania orzeczenia wobec skazanego kary łącznej ograniczenia wolności, obejmującej kary ograniczenia wolności orzeczone w sprawach II K 829/19 i II K 481/22 i umorzenia w tym zakresie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

Powyższe implikowało wydanie orzeczenia kasatoryjnego i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

[J.J.]

[ms]

Paweł Kołodziejski

Igor Zgoliński

Marek Siwek